

A szerző önéletrajza

Beregi református tanítócsalád sarja. Apai ágon. Az anyain szepességi cipszereké.

Az apa szabolcsi, pontosabban anarcsi majd nyíregyházi tanító.

Tibor, három fiú közül a legidősebb, születési éve 1928, születési helye Vári. Mikor a világra jött, ez a beregi falu Csehszlovákiához tartozott – az apa a kisebbségi lét elől települ át Magyarországra –, később a Szovjetunió birtokolta, ma Ukrajna mondja magáénak. Debreczeni Tibor iskoláit Anarcon, Kisvárdán, Nyíregyházán, az egyetemet Debrecenben végzi. Magyar-történelem szakos tanár.

Az 1945 utáni tanulói évekből öt meghatározó élmény raktározódik el.

1. Hisz abban, hogy a szocializmus fejlettebb társadalmi forma a kapitalizmusnál. Lelkes marxista és népi kollégista.

2. Találkozik Karácsony Sándorral, s az ő reformpedagógiája egy életre meghatározza nevelési elveit és nevelői munkásságát.

3. Találkozik a szerelemmel, s 900 forint keresetre, még egyetemistaként, elveszi bölcsész társát feleségül. (A házasság még tart. Eredménye: két gyerek, három unoka, két dédunoka.)

4. Feleségéről kiderítik, hogy kulák származású, róla pedig, hogy rés a bástyá fokán. A még egyetemista feleséget végül is nem rúgják ki, csak fegyelmet kap, Debrecenit, a tudósjelöltet a magyar intézeti demonstrátori állásból kiteszik. Egy életre megtanulja, mi az a diktatúra, s mi az a szocializmus.

5. Még ezután...

...is bizakodik: a világ reformálható és javítható. Ezért vállal szerepet majd az 56-os forradalomban.

Feleségével együtt az egyetemi városban tanít, gimnáziumban. 1957-ben, mivel az 1956-os októberi események alatt az iskolai forradalmi bizottmány elnöke, majd november 4-e után az iskolai sztrájk vezetője, fegyelmivel más iskolába helyezik. 1957-1966. irodalmi színpadot vezet Debrecenben, maga szerkeszt és rendez, a műfaj adta metaforikus nyelven fogalmazza meg a renddel szembeni elégedetlenségét. Játsszók és nézőik értik egymást. A baráti újságírók is szemet hunynak. Országos sikereket érnek el.

1966-ban, erre figyelve, meghívják Budapestre, a Népművelési Intézetbe – családotól felköltöznek – az amatőr művészeti ügyek metodikusának. Később osztályvezetőt csinálnak belőle. Debreczeni szárnyakat kap. Új, korszerű képzési formák indulnak el. Kidolgozza a pódiumi színjátékok dramaturgiáját, mozgalmakat segít útjára. Országos fesztiválokat, máig működőket segít elindítani. Felismeri a drámapedagógia korszakos jelentőségét, maga is kísérletezik vele, tanfolyamokat szervez. A drámapedagógiától megújul a gyermekszínjátás, megfrissül a diákszínjátás. Közre működik az európai avantgárd módszereinek hazai népszerűsítésében, (kap is érte), mindent megtesz azért, hogy a dramatikus magyar népművészet eredményei beépüljenek az amatőr magas művészetbe. Híve a komplexitásnak, a különböző művészeti ágak közötti együttműködésnek. Ehhez a munkához megtalálja a jó szakembereket, s az általa vezetett osztályokon jó szellemű csapatmunkát igyekszik meghonosítani.

Debreczeni 1966-1978. érzi jól magát az Intézetben. A munkálkodásának ezt az időszakát írja meg az 1980-as évek második felében, egy memoár jellegű könyvben, az Egy amatőr emlékezéseiben. A nyugdíjazásáig terjedő időszakban a vezetés igyekszik elszigetelni, s kedvét szegni. Ekkor kezd színjátástörténettel, módszertani foglalkozás-leírásokkal s drámapedagógiával foglalkozni.

Budapesten is rendez. 1970-ben megalapítja a műegyetemistákkal a Vári színpadot. Megteremt – hazai szertartások s európai avantgárd ötvözetből – egy olyan színpadi nyelvet, amely megkülönbözteti őket másoktól, egyszersmind országos rangot is biztosít nekik. Legjobb előadásaik forgatókönyve önálló kötetben is olvasható. Perló ének címmel a Felsőmagyarországi Kiadó jelentette meg. A színpad akkor szűnik meg, amikor intézeti munkássága befejeződik.

Mikor 60 éves lesz, 1988 végén, elküldik nyugdíjba.

Debreczeni nekikeseredik, ám új energiákkal is feltöltődik. Ekkor kezdeményezi a Magyar Drámapedagógiai Társaság megalakítását. Ennek öt éven át elnöke, mindmáig tiszteletbeli elnöke. Az általa alapított Drámapedagógiai Magazin pedig alapító szerkesztője. Ekkor kezdik el azt a nagy ívű munkát, melynek eredményeként a drámapedagógia bekerül az oktatás áramába s tantervébe. 1995-ben barátaival létrehozza az Academia Ludi et Artis művészetpedagógiai egyesületet, ennek máig elnöke.

Debreczeni Tibor ekkor találja ki magát, mint előadóművész. Öt egyórás önálló estje van, műsorainak szerkesztője, szerzője és rendezője. Minden színjátéka megjelent és olvasható is.

Református Károli Egyetem Tanítóképző Főiskolai Karának – nyugdíjba vonulásától kezdve – tanára, reformpedagógiát és drámát oktat, színpadot vezet. Lelkiismeret ébresztő előadásaival bejárja a református

egyházközségek nagy részét, a határon túli magyar településeket és a nyugati magyar közösségeket is. Írásai sorra megjelennek.

Volt tanítványai létrehozták a Játszó Ember Alapítványt, ennek kurátora. Feleségével együtt működtetik a lakásukon az úgynevezett Kuckót, kéthetenkénti programmal. Ez egyúttal az Alapítványnak is, az Academia Ludi et Artisnak is telephelye. Tiszakürti falusi házuk portáján a tanítványok szabadtéri színpadot, Kertszínpadot építettek, ahol nyaranta összejönnek, s a falusiaknak is, előadásokat tartanak.

Debreczeni Tibor önmagát mindenekelőtt pedagógusnak tartja. Legjobban tanítványai és volt tanítványai körében érzi magát. A nevelőszándék munkál benne akkor is, amikor rendez, s akkor is, amikor előadóművész minőségben jelenik meg a közönség előtt. Megrendelésre nem tud dolgozni, ezért nem ment hivatásos színházi területre.

2001-ben Karácsony Sándor-díjat, 2003-ban Csokonai-díjat kapott.

Debreczeni Tibor fontosabb könyvei, tanulmányai

Önálló kötetek

Szín-kör-játék, NPI, 1982. Bp.

A pódiumi rendezés dramaturgiája, Múzsák, 1985. Bp.

Egy amatőr emlékezése, OKK, 1989. Bp.

Kreatív játékok. A Szín-kör-játék rövidített változata. 1992. Bp.

Drámapedagógiai órák alsóban, felsőben és főiskolán. Magyar Drámapedagógiai Társaság és Kecskeméti Tanítóképző Főiskola, 1994. Bp.

Perlő ének. Tíz színjáték. Felsőmagyarországi Könyvkiadó, 1994. Miskolc

Hálóban – reform- és drámapedagógiai írások, 1998. Diaprint Könyvkiadó, Bp.

Művészet és nevelés – foglalkozás-leírások, színjátékok, 2000. Református Tanítóképző Főiskola, Nagykőrös

Pedagógia és dramaturgia. Pont, pont, vesszőcske – szerkesztett színjáték – 2001. Református Tanítóképző Főiskola, Nagykőrös

Novelláskönyv – szavalóknak, szülőknak, nevelőknek – 42 rövidpróza – 2001. Academia Ludi et Artis, Magyar Versmondók Egyesülete, Bp.

Két műsor. Egy huszadik századi krónikás ének; Húsvétkarácsony. 2002. Református Tanítóképző Főiskola, Nagykőrös

Tanulmányok, foglalkozás-leírások, esszék

A korszerű gyermekszínjátszásról. In Gyermekdramaturgia. NI. 1976. Bp.

Folklor ihletésű színjátékok. Kultúra és Közösség, 1980. Bp.

Drámapedagógia Magyarországon. In Reformpedagógiai olvasókönyv, Magyar Drámapedagógiai Társaság, 1991.

Vers- és prózamondó tanterv, művészetoktató intézmények számára. Művelődési Minisztérium, 1997. Bp.

A versmondás mint pedagógiai hatású tevékenység Versmondó, 2000. március Bp.

Levelek a Kuckóból, 1-8. Kútbanézők, VIII. 2002. Bp.

Hajónapló. Kútbanézők, VIII. 2002. Bp.

Dété naplója (<http://vnet.hu/jatszoz>)

Dété naplójából – válogatás, Kútbanézők, IX. 2003. Bp.

Sorozat, periodika szerkesztése:

Színlap. 1966-1969. Népművelési Propaganda Iroda, Bp.

Színjátszók évkönyve, 1971., 1972., 1973., NPI, Bp.

Kuckószínház, 1984-1988. (nyolc kötet) Móra Kiadó, Bp.

Drámapedagógiai Magazin. 1991-1994. Bp.

Kútbanézők II., III., VI-VII., 2001. Bp.

